

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl samosoudkyní Mgr. Kateřinou Peroutkovou v právní věci

žalobce: **Ing. G. C.**, narozený dne X
bytem X

proti
žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**
sídlem Křížová 25, 225 08 Praha 5

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 6. 8. 2024, č. j. X,

takto:

- I. Rozhodnutí žalované ze dne 6. 8. 2024, č. j. X se zrušuje a věc se vrací žalované k dalšímu řízení.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalobce se žalobou podanou Městskému soudu v Praze domáhal zrušení rozhodnutí žalované ze dne 6. 8. 2024, č. j. X (dále jen „napadené rozhodnutí“), kterým žalovaná zamítla námitky žalobce a potvrdila rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení (dále jen „správní orgán I. stupně“) ze dne 1. 6. 2024, č. j. X (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“).
2. Prvostupňovým rozhodnutím správní orgán I. stupně rozhodl tak, že:

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

- I. žalobci podle § 29 odst. 3 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“) a s přihlédnutím k čl. 6 a 52 odst. 1 písm. b) nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 ze dne 29. 4. 2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení (dále jen „nařízení č. 883/2004“) přiznal od 17. 2. 2023 starobní důchod ve výši 10 563 Kč měsíčně, a
- II. procentní výměra starobního důchodu se pro nesplnění podmínek zákona č. 323/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 323/2021 Sb.“) se nezvyšuje o částku zvýšení za vychované dítě od lednové splátky 2023.

II. Obsah žaloby

3. V první žalobní námitce žalobce namítal, že žalovaná nezohlednila odpracovanou dobu na území ČR za období od 1. 5. 2000 do 31. 12. 2003. Žalovaná měla v době rozhodování k dispozici pracovní smlouvu zaslanou původním zaměstnavatelem i mzdový list, přesto v napadeném rozhodnutí nezapočtení této doby odůvodňuje tím, že u odpracované doby musí být kvalifikovaně prokázán její výkon, např. doložením pracovní smlouvy atd. Z doložené pracovní smlouvy pak jasně vyplývá, že žalobce byl veden jako zaměstnanec s výkonem práce na Praze X. Zaměstnavatel za žalobce po celou dobu trvání pracovního poměru odváděl daně z příjmu, nikoliv však sociální a zdravotní pojištění, což žalobce zjistil až z rozpisu přehledu dob pojištění přiloženého k prvostupňovému rozhodnutí.
4. Ve druhé žalobní námitce žalobce nesouhlasil s výrokem, že mu nenáleží přiznání výchovného za vychované dítě. O svou dceru pečoval ve větším rozsahu než manželka a pečuje o ni doposud, dokud nedostuduje vysokou školu. Na výzvu správních orgánů odpověděl na všechny dotazy a při podání žádosti přiložil čestné prohlášení své manželky, že se o dceru až do její plnoletosti ve větší míře staral on. Při posuzování nároku však na čestné prohlášení vůbec nebyl brán ohled.
5. Ve třetí žalobní námitce žalobce nesouhlasil se zamítnutím doby pojištění za období od 1. 9. 1974 do 28. 2. 1987, kdy studoval střední školu a univerzitu. Diplom z univerzity správnímu orgánu doložil, přesto nebyl uznán s odůvodněním, že nebyl potvrzen italskou stranou.
6. K důkazu přiložil kopii pracovní smlouvy ze dne 1. 5. 2022, mzdového listu od původního zaměstnavatele za rok 2003 a kopii diplomu z univerzity. Navrhl, aby soud napadené rozhodnutí přezkoumal.

III. Vyjádření žalované

7. Žalovaná zrekapitulovala skutečnosti vyplývající ze spisové dokumentace a obsah napadeného rozhodnutí. K první žalobní námitce uvedla, že ve spisové dokumentaci žalobce se pracovní smlouva ani mzdový list nenacházely. Zaměstnavatelé nejsou povinni tyto dokumenty dokládat, k žádosti o starobní důchod ani k námitkám doloženy nebyly. Žalovaná k této době mohla získat pouze informaci z obchodního rejstříku, že žalobce byl veden jako jednatel za společnost X, resp. X, a to v době od X do X. Podle § 3 odst. 1 písm. c) zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti společníci a jednatelé společnosti s ručením omezeným a komanditisté komanditní společnosti, kteří nemají pracovněprávní vztah k této společnosti, jsou poplatníky pojistného pouze, pokud vykonávají pro společnost práci, za kterou jsou touto společností odměňováni. Žalovaná však neměla žádnou informaci o tom, zda byla žalobci v tomto období poskytována odměna. Pojistné na důchodové pojištění za žalobce v namítané době nebylo placeno a nevznikla mu účast na důchodovém pojištění. Teprve podáním ze dne 24. 9. 2024, tedy po doručení napadeného rozhodnutí, byla žalované doložena pracovní smlouva a mzdový list žalobce. Žalovaná proto zahájila nové správní řízení, v souladu s § 56 zákona o důchodovém pojištění.

8. K nezhodnocení doby studia v Itálii v období od 1. 9. 1974 do 28. 2. 1987 jako doby pojištění žalovaná uvedla, že může počítat pouze tu dobu pojištění, kterou doložil příslušný italský nositel pojištění. Ten však doložil dobu pojištění až od 1. 5. 1988, jak je uvedeno v osobním listu důchodového pojištění. Na podkladě uplatněných námitek ze dne 28. 6. 2024 požádala italského nositele pojištění, aby posoudil požadavek na zhodnocení doby studia jako doby pojištění a doložil nový formulář SED P5000 IT, případně sdělil, co brání možnosti zhodnocení doby studia. V případě, že by italský nositel pojištění dodatečně potvrdil nezohledněnou dobu pojištění, vydá správní orgán rozhodnutí podle § 56 zákona o důchodovém pojištění.
9. Ke druhému žalobnímu bodu uvedla, že jej žalobce uplatnil již v námitkách a odkázala na napadené rozhodnutí.
10. Navrhla, aby soud žalobu zamítl.

IV. Obsah správního spisu

11. Ze správního spisu soud zjistil, že žalobce podal dne 7. 6. 2023 žádost o starobní důchod, zároveň požádal o zvýšení starobního důchodu za vychované dítě. K žádosti doložil prohlášení o absolvování vysokoškolského studia na univerzitě X, výpisy z italského systému sociálního zabezpečení a čestné prohlášení manželky žalobce, ve kterém prohlašuje, že žalobce v době od roku 2001 do roku 2023 v největším rozsahu osobně pečoval o dceru X, nar. X.
12. Podle výpisu z obchodního rejstříku byl žalobce od X do X jednatelem společnosti X, která se později přejmenovala na X, a poté na X.
13. Ve vyjádření ze dne 13. 11. 2023 (k výzvě správního orgánu) žalobce uvedl, že se své dceři věnoval a trávil s ní více času než ostatní osoby v jejím okolí, což potvrdila i žalobcova manželka v čestném prohlášení. Po finanční stránce zajišťoval dceru především žalobce, platil jí hlídání, jesle, školky, školy. Dále uvedl, že péče o dítě ovlivní každého, to, že někdo má kratší pracovní úvazek, neznamená, že je negativně ovlivněn. Sám žalobce v roce 2007 ukončil z rodinných důvodů pracovní poměr a začal se samostatnou výdělečnou činností. Do 1 roku o dceru pečovala převážně manželka, poté byla péče kombinací rodiny, jeslí, soukromého hlídání a školek.
14. Prvostupňovým rozhodnutím ze dne 1. 6. 2024 správní orgán I. stupně žalobci přiznal od 17. 2. 2023 starobní důchod ve výši 10 563 Kč měsíčně, procentní výměru starobního důchodu nezvýšil o částku za vychované dítě. Shledal, že žalobce o dítě nepečoval do dosažení zletilosti alespoň po dobu deseti let. Zjistil totiž, že matka dítěte čerpala mateřskou dovolenou a rovněž z údajů na evidenčních listech obou rodičů z období Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

2001-2005 vyplývá, že v době potřeby zvýšené péče v raném dětství měla tato péče vliv na pracovní kariéru matky dítěte.

15. Žalobce proti prvostupňovému rozhodnutí podal námitky. Nesouhlasil se stanovením výše procentní výměry jak v ČR, tak v Itálii. Nebyly zohledněny roky na odbornou přípravu na střední a vysoké škole, na kterých studoval od 1. 9. 1974 do 28. 2. 1987, přestože doklad o studiu a jeho ukončení přikládal k žádosti o starobní důchod. Rovněž správní orgán I. stupně nezapočítal období od 1. 1. 2000 do 31. 12. 2003, kdy byl žalobce zaměstnán ve společnosti X. Žalobce pak nesouhlasil s tím, že mu nebyl zvýšen důchod za vychované dítě. O dceru žalobce pečoval nejen do její plnoletosti, ale péče trvá do dnešního dne, protože dcera stále studuje, splnil tak podmínku pro nárok na zvýšení. Tyto informace žalobce správnímu orgánu I. stupně sdělil, ten je ale nevzal na vědomí.
16. V napadeném rozhodnutí ze dne 6. 8. 2024 žalovaná konstatovala, že zápočet dob pojištění pro výpočet starobního důchodu byl proveden v souladu s českými právními předpisy a nařízením č. 883/2004. Žalobce celkově získal dobu pojištění v rozsahu 11 095 dnů, z toho 4 108 dnů v Itálii a 6 987 v ČR. Splnil tak podmínku získání potřebné doby pojištění a splnil i podmínku dosažení důchodového věku. Co se týče výše důchodu, ta se skládá ze základní a procentní výměry. Výše základní výměry činí 10 % průměrné mzdy měsíčně, ke dni 17. 2. 2023 to bylo 4 040 Kč. Ve smyslu čl. 52 nařízení č. 883/2004 se základní a procentní výměry důchodu stanoví v částce odpovídající poměru délky dob pojištění získaných podle českých právních předpisů k celkové době pojištění. V případě žalobce tento koeficient činí 0,629743 (6987 : 11095). Základní výměra tak podle čl. 52 odst. 1 písm. b) nařízení č. 883/2004 činí 2 545 Kč měsíčně. Výše procentní výměry činí 1,5 % výpočtového základu měsíčně. Výše výpočtového základu odpovídá osobnímu vyměřovacímu základu zjištěnému za roky rozhodného období – v případě žalobce roky 1986 až 2022. Ze zjištěného osobního vyměřovacího základu ve výši 58 317 Kč byl stanoven výpočtový základ v souladu s § 15 zákona o důchodovém pojištění tak, že první redukční hranice je stanovena ve výši 17 743 Kč. Částka 17 743 je započtena plně a z částky od 17 743 Kč náleží 26 %, tj. 10 549 Kč. Celková výše výpočtového základu tedy činí 28 293 Kč, procentní výměra za dobu do vzniku nároku v plné výši tedy činila 12 723 Kč (za 30 roků pojištění činí 45 % výpočtového základu). Protože však žalobce nezískal potřebnou dobu pojištění výlučně na území ČR, byla základní a procentní výměra stanovena v částce odpovídající poměru délky dob pojištění získaných podle českých právních předpisů k celkové době pojištění získané ve všech členských státech podle čl. 52 nařízení č. 883/2004, procentní výše výměry tak činila 8 018 Kč měsíčně. Celkem tak starobní důchod činil 10 563 Kč (2 545 Kč + 8 018 Kč). Starobní důchod byl dále valorizován od června 2023 a od 1. 1. 2024, celková výše starobního důchodu činí 11 226 Kč. Co se týče námitky, že v OLPD chybí doba studia v Itálii, žalovaná konstatovala, že může započít pouze dobu, kterou doloží příslušný italský nositel pojištění, který doložil doby až od 1. 5. 1988. Co se týče námitky týkající se zaměstnání od 1. 1. 2000 do 31. 12. 2003, tak tato doba není v žádné evidenci zaznamenána, proto nemůže být zhodnocena. Je možno ji zhodnotit v případě, že bude dostatečně a kvalifikovaně prokázán její výkon, např. doložením pracovní smlouvy a ukončením pracovního poměru, 2 svědci apod. K žádosti o zvýšení starobního důchodu o vychované dítě žalovaná uvedla, že v případě, že výchovu dítěte zajišťovalo více osob, lze zvýšení procentní výměry starobního důchodu z důvodu výchovy dítěte přiznat pouze té osobě, která výchovu zajišťovala v největším rozsahu, přičemž výchova se pro tento účel posuzuje od narození dítěte až do nabytí jeho zletilosti jako jeden celek. Smyslem výchovného je především zmírnění Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

statistického rozdílu mezi průměrným starobním důchodem osob pečujících o děti oproti obecnému průměrnému starobnímu důchodu. Nejvýznamnější dopad na pracovní kariéru, a tedy i na výši důchodu, má přitom výchova dítěte zejména v jeho předškolním věku a v prvních letech povinné školní docházky. Osoba méně nebo vůbec ovlivněna výchovou má svůj starobní důchod vyšší díky vyšším výdělkům a delší době pojištění. V případě žalobce se šetřením nepodařilo prokázat, že o svou dceru pečoval ve větším rozsahu, naopak lze dovodit, že o ni ve vyšším rozsahu pečovala její matka. Z podkladů je zřejmé, že matka osobně celodenně pečovala o dceru od narození po dobu mateřské a rodičovské dovolené, tj. v období, kdy jeden z rodičů musí o tyto děti celodenně pečovat, což má negativní dopady na kariérní růst, potažmo výdělečné možnosti. Z podkladů navíc nevyplývá, že by v období od narození dcery do nabytí zletilosti došlo k poklesu vyměřovacích základů žalobce. Rovněž byl naplněn § 32 odst. 4 zákona o důchodovém pojištění, že podmínka výchovy dítěte pro nárok ženy na starobní důchod je splněna, jestliže žena osobně pečuje nebo pečovala o dítě ve věku do dosažení jeho zletilosti alespoň po dobu deseti let. Z podkladů je tak nepochybné, že se žalobce významně podílel na výchově své dcery, ale podmínka péče v největším rozsahu splněna nebyla.

V. Hodnocení věci Městským soudem v Praze

17. Městský soud v Praze na základě podané žaloby přezkoumal napadené rozhodnutí, jakož i řízení, které jeho vydání předcházelo, a to v mezích žalobních bodů, kterými je vázán (§ 75 odst. 2 věta první zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů; dále jen „s.ř.s.“), a vycházel přitom ze skutkového a právního stavu ke dni vydání napadeného rozhodnutí (§ 75 odst. 1 s.ř.s.). Po provedeném řízení dospěl soud k závěru, že žaloba je důvodná.
18. Soud ve věci samé rozhodl bez jednání, neboť postupoval podle § 76 odst. 1 písm. b) s.ř.s.
19. V první žalobní námitce žalobce nesouhlasil s tím, že mu jako doba pojištění nebyla zohledněna doba zaměstnání od 1. 5. 2000 do 31. 12. 2003.
20. Nejvyšší správní soud se k osvědčování doby pojištění již opakovaně vyjadřoval. Např. v rozsudku ze dne 30. 9. 2016, č. j. 2 Ads 202/2016-30 uvedl, že *„primárním důkazním prostředkem sloužícím k osvědčení doby pojištění a získaných vyměřovacích základů je dle § 38 zákona č. 582/1992 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, evidenční list důchodového pojištění. Rovněž je třeba vycházet z konkrétních pravidel pro prokazování některých dob pojištění upravených v § 85 téhož zákona, podle jehož pátého odstavce lze k prokázání doby pojištění použít čestného prohlášení nejméně dvou svědků a žadatele o důchod nebo o úpravu důchodu, nelze-li tuto dobu prokázat jinak. Při absenci takových důkazů je zapotřebí aplikovat obecná pravidla pro dokazování stanovená v § 51 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, podle kterého k provedení důkazu lze užít všech důkazních prostředků, které jsou vhodné ke zjištění stavu věci a které nejsou získány nebo provedeny v rozporu s právními předpisy, a to zejména listiny, ohledání, svědeckou výpověď a znalecký posudek. Současně je podle § 3 správního řádu řízení před orgánem rozhodujícím o dávce důchodového pojištění ovládáno zásadou materiální pravdy, a tudíž je správní orgán odpovědný za zjištění skutkového stavu, o němž nejsou důvodné pochybnosti. Za tímto účelem jsou orgány sociálního zabezpečení vybaveny na základě § 12 a § 13 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení významnými pravomocemi k získávání podkladů pro svá rozhodnutí od jiných*

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

subjektů, ale také k jejich hodnocení a kontrole. Orgán sociálního zabezpečení si proto musí aktivně (v součinnosti s pojištěncem) podle § 50 odst. 2 správního řádu opatřit nezbytné podklady pro zjištění skutkového stavu věci. Podklady si opatřuje jednak z údajů uvedených v evidenčních listech důchodového pojištění a jednak na základě šetření prováděného podle § 11 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 11. 2008, č. j. 3 Ads 88/2008 – 173, ze dne 11. 7. 2013, č. j. 4 Ads 28/2013 – 22, nebo ze dne 2. 4. 2014, č. j. 6 Ads 85/2013 – 33).“ (podtržení doplněno – pozn. soudu)

21. Podle § 12 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 582/1991 Sb.“), orgány sociálního zabezpečení mohou a) vyzvat zaměstnavatele, aby podal hlášení a předložil záznamy o skutečnostech rozhodných pro nárok na dávky sociálního zabezpečení, jejich výši a výplatu, b) příjemce dávky sociálního zabezpečení, aby osvědčil skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku, její výši a výplatu.
22. V prvostupňovém řízení žalobce nepožadoval, aby mu jako doba pojištění byla uznána též doba od 1. 1. 2000 do 31. 12. 2003, nijak správnímu orgánu neindikoval, že v tu dobu měl být zaměstnán. Nicméně, ve spise se nacházely evidenční listy důchodového pojištění z let 2005, 2006 a 2007 od společnosti X, IČO: X (původní obchodní firma: X), dle kterých žalobce u této společnosti prováděl výdělečnou činnost od 1. 5. 2000.
23. Žalobce v odvolání (resp. v námitkách) proti prvostupňovému rozhodnutí, namítal, že správní orgán I. stupně nezapočítal do doby pojištění období od 1. 1. 2000 do 31. 12. 2003, kdy byl žalobce zaměstnaný ve společnosti X, s.r.o., IČO: X. Žalovaná tedy obdržela informaci o tom, že by žalobci mohla svědčit další doba pojištění. Přitom již z údajů ve spise, tedy z evidenčních listů za roky 2005, 2006 a 2007, bylo indikováno, že pracovní činnost žalobce u této společnosti mohla trvat i v letech 2000 - 2003, byť za tyto roky se tam přímo evidenční listy nenacházely.
24. Evidenční list přitom není jediným možným důkazním prostředkem k osvědčení doby pojištění. Podle judikatury Nejvyššího správního soudu při absenci evidenčního listu je zapotřebí aplikovat obecná pravidla pro dokazování platná pro řízení ve věcech důchodového pojištění, která jsou zakotvena v § 84 a § 85 zákona č. 582/1991 Sb. Rovněž se použijí obecná pravidla pro dokazování podle § 52 odst. 1 správního řádu (srov. rozsudky NSS ze dne 22. 12. 2021, č. j. 3 Ads 99/2020-25 či ze dne 14. 3. 2019, č. j. 8 Ads 188/2017-49). Podle § 51 odst. 1 správního řádu lze přitom k provedení důkazů užít všech důkazních prostředků, které jsou vhodné ke zjištění stavu věci, a které nejsou získány nebo provedeny v rozporu s právními předpisy (srov. rozsudek NSS ze dne 14. 3. 2019, č. j. 8 Ads 188/2017-49). Žalobci přitom nelze přičítat k tíži případné pochybení zaměstnavatele spočívající v nepředložení evidenčních listů důchodového pojištění (§ 11 odst. 2 věta druhá zákona o důchodovém pojištění).
25. Žalobce tedy sdělil žalované údaje o konkrétním zaměstnavateli v namítaném období, uvedl obchodní firmu a IČO, jednalo se o existující společnost, rovněž ze správního spisu vyplývaly určité informace o tom, že žalobce v období od 1. 1. 2000 do 31. 12. 2003 mohl být zaměstnán ve společnosti X. Bylo tak povinností žalované ke spornému období zjistit dostatečné informace, aby mohlo být rozhodnuto na základě skutkového stavu, o němž nejsou důvodné pochybnosti.

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

26. Žalovaná však na zjišťování skutkového stavu zcela rezignovala. Žalobce nijak nepoučila o možnostech způsobu doložení doby zaměstnání, nevyzvala jej k prokázání svého zaměstnání u společnosti X. Ze správního spisu nevyplývá, že by podnikla jakékoliv kroky ke zjištění, zda byl žalobce v předmětném období skutečně zaměstnaný (zejména se nabízelo provést šetření u tvrzeného zaměstnavatele). Žalovaná tedy neučinila vůbec žádné úkony k ověření tvrzení žalobce. Žalovaná tak postupovala v rozporu se zásadou materiální pravdy, když rozhodla na základě nedostatečně zjištěného skutkového stavu. Soud proto shledal první námitku důvodnou.
27. Žalobce v žalobě tvrdil, že správní orgány měly před rozhodnutím k dispozici pracovní smlouvu a mzdový list zaslané původním zaměstnavatelem. Podle správního spisu však žalobce pracovní smlouvu i mzdový list doložil teprve spolu s podáním ze dne 24. 9. 2024, tedy až po dni vydání napadeného rozhodnutí. Žalovaná tedy v době rozhodování tyto dokumenty neměla k dispozici. To však nic nemění na tom, že žalovaná porušila svou povinnosti zjistit dostatečně skutkový stav, neboť žalobce spornou dobu zaměstnání namítal v námitkách proti prvostupňovému rozhodnutí a tyto údaje vyplývaly i ze správního spisu. Soud neprováděl k důkazu pracovní smlouvu ze dne 1. 5. 2000 ani mzdový list, neboť jsou součástí správního spisu.
28. Ve druhé žalobní námitce žalobce nesouhlasil s nepřiznáním výchovného. Namítal, že o svou dceru pečoval ve větším rozsahu než manželka a pečuje o ni doposud. Soud tuto námitku důvodnou neshledal.
29. Podle § 34a odst. 1 zákona o důchodovém pojištění *výše procentní výměry starobního důchodu, na který vznikl nárok podle § 29 odst. 1 až 4 nebo podle § 31, se na žádost zvyšuje ode dne, od něhož se tento důchod přiznává, za každé dítě, které pojištěnec vychoval.*
30. Podle § 34a odst. 3 zákona o důchodovém pojištění *dítě se pro účely zvýšení procentní výměry starobního důchodu podle odstavce 1 (dále jen „zvýšení za vychované dítě“) považuje za vychované, jsou-li splněny podmínky výchovy dítěte podle § 32 odst. 4; tyto podmínky platí i v případě, že o dítě osobně pečuje nebo pečoval muž. Výchovu téhož dítěte nelze pro účely zvýšení za vychované dítě současně započítat více osobám; vychovávalo-li dítě více osob, přihlíží se k výchově dítěte jen u té osoby, která o dítě osobně pečovala v největším rozsahu. Při zvýšení za vychované dítě se přihlíží jen k výchově toho dítěte, které jako vychované pojištěnec uvedl v žádosti o přiznání starobního důchodu; není-li tato podmínka splněna, zvýšení za vychované dítě nenáleží.*
31. Podle § 32 odst. 4 zákona o důchodovém pojištění *podmínka výchovy dítěte pro nárok ženy na starobní důchod je splněna, jestliže žena osobně pečuje nebo pečovala o dítě ve věku do dosažení zletilosti alespoň po dobu deseti roků. Pokud se však žena ujala výchovy dítěte po dosažení osmého roku jeho věku, je podmínka výchovy dítěte splněna, jestliže žena osobně pečuje nebo pečovala o dítě ve věku do dosažení zletilosti aspoň po dobu pěti roků; to však neplatí, pokud žena před dosažením zletilosti dítěte přestala o dítě pečovat. Pokud dítě zemřelo po dosažení 5 let věku, je podmínka výchovy dítěte splněna, jestliže žena osobně pečovala o dítě od jeho narození do jeho úmrtí; ustanovení vět první a druhé tím nejsou dotčena.*
32. Aby mohla být výše procentní výměry starobního důchodu pojištěnci zvýšena o výchovné, musí být splněno několik podmínek. Pojištěnec musí osobně pečovat o dítě ve věku do dosažení zletilosti alespoň po dobu deseti let, případně po dobu pěti let, pokud se výchovy dítěte ujal po dosažení osmého roku jeho věku, či o dítě pečoval od jeho

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

narození do jeho úmrtí, pokud dítě zemřelo po dosažení pěti let věku. A pokud dítě vychovávalo více osob, musí pojištěnec o dítě osobně pečovat v největším rozsahu.

33. Institut výchovného byl do právního řádu zaveden zákonem č. 323/2021 Sb., a to konkrétně poslaneckým pozměňovacím návrhem (poslanecký pozměňovací návrh č. 8828 ke sněmovnímu tisku č. 1230/1; 8. volební období PS, 2017-2021, www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=8&t=1230). Z uvedeného pozměňovacího návrhu vyplývá, že právní úprava výchovného byla přijata ze dvou důvodů: a) ocenění osob, které vychovaly dítě – nového pojištěnce, který bude dále přispívat k udržení průběžného důchodového systému, a za b) kompenzace rozdílu mezi průměrnými důchody mužů a žen, neboť osobami, které výchovu dětí v největším rozsahu zajišťovaly, jsou převážně ženy, výchova dětí tak má dopad na jejich pracovní kariéru – a tím i na konečnou výši důchodu.
34. Nejvyšší správní soud ke zkoumání podmínky péče v největším rozsahu pak v rozsudku ze dne 12. 3. 2025, č. j. 10 Ads 271/2024-35 uvedl, že *„péče v největším rozsahu se posuzuje od narození po nabytí zletilosti vychovávaného dítěte. Je proto nezbytné zohlednit výchovu a péči po celou dobu nezletilosti dítěte. V současnosti je stále spíše pravidlem než výjimkou, že ve většině případů bude o dítě v nízkém věku (do 3 let) skutečně pečovat především jeho matka a bude tak (v tomto období) pečovat o dítě ve větším rozsahu než otec (byť soud nevylučuje, že tomu může být i naopak). Následně může být péče rodičů i rovnoměrná (rodiče se např. střídají v doprovázení do školy, kroužků aj.). V takovém případě by proto výchovné zcela logicky a v souladu se smyslem zákonné úpravy náleželo matce, která bude mít „náskok“ ve formě mateřské (rodičovské) dovolené. V životě však mohou nastat i takové situace (rozvod či úmrtí matky), v jejichž důsledku přejde péče o dítě v pozdějším věku výhradně na druhého rodiče. Pokud se tak stane a otec převeze péči o dítě např. v jeho 10 letech a zbylých 8 let bude o dítě výhradně pečovat, je zřejmé, že o dítě bude pečovat v největším rozsahu ve smyslu shora citované zákonné úpravy.“*
35. V případě žalobce nebylo sporné, že o svou dceru osobně pečoval od jejího narození do nabytí zletilosti. Žalobce však o dceru pečoval společně s její matkou. Bylo tedy otázkou, kdo o dceru pečoval v největším rozsahu a naplnil tak druhou podmínku pro přiznání výchovného.
36. Žalobce tvrdil, že o dceru pečoval v největším rozsahu právě on. K žádosti o zvýšení starobního důchodu za vychované dítě přiložil čestné prohlášení manželky, že o dceru pečovala v období od roku 2001 do 2023 v menším rozsahu. Ve vyjádření ze dne 13. 11. 2023 pak žalobce uvedl, že se dceři věnoval a trávil s ní více času než ostatní osoby v jejím okolí, především on dceru zajišťoval po finanční stránce, platil hlídání, jesle, školky, školy. Dále uvedl, že péče o dítě ovlivnila i jeho pracovní kariéru, v roce 2007 ukončil z rodinných důvodů pracovní poměr a začal se samostatnou výdělečnou činností. Žalovaná však v napadeném rozhodnutí konstatovala, že se šetřením nepodařilo prokázat, že žalobce o dceru pečoval v největším rozsahu. Naopak lze dovodit, že v největším rozsahu o dceru osobně pečovala její matka. Z podkladů je zřejmé, že matka osobně celodenně pečovala o dceru od narození po dobu mateřské, respektive rodičovské dovolené, což je období, kdy o děti musí jeden z rodičů celodenně pečovat, což má negativní důsledky na jeho kariérní růst, potažmo výdělečné možnosti. Navíc podotkla, že z podkladů nevyplývá, že by v období od narození dcery do nabytí její zletilosti došlo k poklesu výměřovacích základů žalobce.

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

37. Soud se ztotožnil se žalovanou, že se žalobci nepodařilo prokázat, že o svou dceru osobně pečoval v největším rozsahu, a to v porovnání se svou manželkou. Neprokázal tak, že splnil podmínky pro navýšení starobního důchodu o výchovné. Jak uvedla žalovaná, z podkladů ve správním spisu vyplývá, že manželka čerpala po narození dcery několik let mateřskou a rodičovskou dovolenou. Tato objektivní skutečnost převáží i nad prohlášením žalobce a jeho manželky. Z toho plyne, že v tomto období musela o dceru pečovat převážně manželka, přitom i žalobce uvedl, že manželka byla s dcerou první rok doma.
38. Co se týče další péče, žalobci se nepodařilo prokázat, že zajišťoval dceři natolik rozsáhlejší péči, aby jeho podíl na péči převážil i nad péčí, kterou dceři poskytovala manželka v raném věku. Žalobce pouze obecně uvedl, že o dceru pečoval více než manželka. Již však nezminil, v čem jeho péče spočívala, z jakého důvodu o dceru pečoval v pozdějším věku více on než manželka, když ta o dceru předtím pečovala, zda se na péči nepodíleli rovným dílem, zda manželce něco zamezovalo v péči o dceru apod. Pouze zmínil, že dceru zajišťoval po finanční stránce, když jí platil hlídání, jesle, školky a školy. K tomu však soud konstatuje, že finanční zajišťování není osobní péčí. Uvedené vyjádření žalobce, které se týká zejména finanční stránky, tedy nesvědčí o jeho převážující osobní péči. Soud nesnižuje důležitost zajištění institucionální péče a vzdělávání, avšak tyto formy péče nenahrazují osobní péči, kterou má výchovné kompenzovat.
39. Nelze připustit ani argument, že žalobce kvůli péči o dceru opustil v roce 2007 zaměstnání a začal podnikat. V první řadě se totiž jednalo o dobu, kdy dcera nastupovala na základní školu, a rozsah osobní péče, kterou jí bylo nutné poskytovat, se tedy spíše snížil, než zvýšil. Změna typu výdělečné činnosti ze zaměstnání na podnikání pak nevypovídá nic o tom, zda žalobce v tomto období pečoval o dceru více než manželka. Soud považuje za důležité zmínit závěry Nejvyššího správního soudu, který v již zmiňovaném rozsudku ze dne 12. 3. 2025, č. j. 10 Ads 271/2024-35 dovodil, že nárok na výchovné není podmíněn zásahem do kariéry pečující osoby. Může se však jednat o jednu z indicií, že se o pečující osobu jedná. Zásah do kariéry však žalovaná identifikovala u manželky, nikoli u žalobce, u kterého nezjistila pokles vyměřovacích základů. Samotná změna ze zaměstnání na podnikání pak rozsah péče nijak neindikuje. Uvedené tedy svědčí o tom, že žalobce o dceru nepečoval v největším rozsahu. Soud proto druhou námitku shledal nedůvodnou.
40. Ve třetí žalobní námitce žalobce nesouhlasil s neuznáním doby studia v Itálii od 1. 9. 1974 do 28. 2. 1987 jako doby pojištění.
41. Podle čl. 6 nařízení č. 883/2004 *nestanoví-li toto nařízení, příslušné instituce členského státu, jehož právní předpisy podmiňují:*
- *získání, zachování, trvání nebo opětné nabytí nároku na dávky,*
 - *použití některých právních předpisů,*
- nebo*
- *přístup k povinnému, dobrovolnému pokračujícímu nebo dobrovolnému pojištění nebo vynětí z něj,*
- získáním dob pojištění, zaměstnání, samostatné výdělečné činnosti nebo bydlení, přiblíží v nezbytném rozsahu k získaným dobám pojištění, zaměstnání, samostatné výdělečné činnosti*

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

nebo bydlení získaným podle právních předpisů kteréhokoli jiného členského státu, jako by byly získány podle právních předpisů, které tato instituce uplatňuje.

42. Podle čl. 1 písm. t) nařízení č. 883/2004 *pro účely tohoto nařízení se "dobou pojištění" rozumí doby přispívání, zaměstnání nebo samostatné výdělečné činnosti, jak jsou definované nebo uznané jako doby pojištění právními předpisy, podle kterých byly získány nebo považovány za získané, a veškeré doby za takové považované, jsou-li podle uvedených právních předpisů rovnocenné dobám pojištění.*
43. Podle čl. 12 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 ze dne 16. září 2009, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení (ES) č. 883/2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení (dále jen „nařízení č. 987/2009“) *pro účely článku 6 základního nařízení se příslušná instituce obrátí na instituce členských států, jejichž právní předpisy se na dotyčnou osobu také vztahovaly, aby určila všechny doby získané podle těchto právních předpisů.*
44. Podle čl. 5 odst. 1 nařízení č. 987/2009 *dokumenty vydané institucí členského státu prokazující postavení osoby pro účely základního nařízení a prováděcího nařízení, jakož i podpůrné doklady, na základě kterých byly dokumenty vydány, uzná instituce jiného členského státu, pokud nebyly zrušeny nebo prohlášeny za neplatné členským státem, který je vydal.*
45. Podle čl. 5 odst. 2 nařízení č. 987/2009 *v případě pochybnosti o platnosti dokumentu nebo správnosti skutečností, které jsou podkladem pro údaje v něm uvedené, instituce členského státu, která obdrží dokument, se obrátí na instituci, jež dokument vydala, se žádostí o nezbytná vyjasnění a popřípadě o zrušení uvedeného dokumentu. Vydávající instituce opětovně zváží důvody pro vydání příslušného dokumentu a případně tento dokument zruší.*
46. Dobu pojištění získanou na území jiného smluvního státu podle nařízení č. 883/2004 hodnotí nositel pojištění státu, podle jehož právních předpisů měla být doba pojištění získána. Postupuje přitom výhradně podle vlastního práva. Pro tyto účely si český nositel pojištění vyžádá od zahraničního nositele pojištění potvrzení o dobách pojištění, přičemž z jeho závazného sdělení vychází. Sám český nositel pojištění zahraniční dobu pojištění nezjišťuje ani nehodnotí. Ovšem v případě, že má pochybnosti o údajích uvedených v závazném sdělení zahraničního nositele pojištění, má povinnost tyto případné pochybnosti vyjasnit. Český nositel pojištění tedy nemá povinnost šetřit, zda zahraniční nositel pojištění postupoval při hodnocení dob pojištění získaných podle jeho právních předpisů v souladu s vlastní legislativou. Pokud však z předložených listin vyplývá zásadní nesrovnalost, je třeba, aby se český nositel pojištění na tuto nesrovnalost dotázal a vyžádal si stanovisko a vysvětlení zahraničního nositele pojištění (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 3. 2019, č. j. 4 Ads 381/2018-26 a ze dne 16. 3. 2023, č. j. 3 Ads 17/2021-31).
47. V posuzované věci si správní orgán I. stupně vyžádal informace o dobách pojištění žalobce, načež mu italský nositel pojištění sdělil na formuláři P5000 ze dne 10. 11. 2023 doby pojištění žalobce od 1. 5. 1988 do 26. 11. 1999 a od 1. 3. 2021 do 31. 12. 2022. Na základě tohoto sdělení pak správní orgán I. stupně rozhodl prvostupňovým rozhodnutím. Žalobce podal proti prvostupňovému rozhodnutí námitky, přičemž namítal, že v době pojištění podle formuláře P5000 není započtena doba jeho studia na střední a vysoké škole od 1. 9. 1974 do 28. 2. 1987. K námitkám doložil prohlášení o absolvování studia na vysoké škole, které doložil i k původní žádosti o starobní důchod

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

(nikoli tedy samotný diplom). Žalovaná však námitky zamítla a potvrdila prvostupňové rozhodnutí s odůvodněním, že může v Itálii započíst pouze tu dobu, kterou doložil italský nositel pojištění, a ten doložil pouze dobu pojištění od 1. 5. 1988. Správní orgány tak vyhodnotily, že o dobách pojištění nejsou žádné pochyby.

48. S tím se však soud neztotožnil. Žalobce ve správním řízení doložil podklady (prohlášení), které dle jeho tvrzení dokládaly další dobu pojištění v Itálii, která nebyla uvedena ve formuláři P5000. Ve věci tak vznikly pochybnosti resp. nesrovnalosti o dobách pojištění, které bylo nutné vyjasnit. Správní orgány přitom samy tento rozpor samy vyjasnit nemohly, neboť se jednalo o dobu pojištění (studium) v Itálii. Bylo tak namístě, aby se s touto nesrovnalostí obrátily na italského nositele pojištění a vyžádaly si jeho stanovisko.
49. Správní orgány však tak neučinily a napadené rozhodnutí je tak vydáno na základě nedostatečně zjištěného skutkového stavu. Soud proto shledal i tuto námitku důvodnou. Žalovaná měla ještě před vydáním napadeného rozhodnutí s italským nositelem pojištění vyjasnit nesrovnalosti ohledně doby pojištění. Jedině takový postup by byl souladný se zásadou materiální pravdy upravenou v § 3 správního řádu, podle které platí, že správní orgán postupuje tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro rozhodnutí ve věci v souladu se zákonem (srov. již zmiňovaný rozsudek NSS ze dne 12. 3. 2019, č. j. 4 Ads 381/2018-26).
50. Ze správního spisu vyplývá, že žalovaná dne 1. 11. 2024 požádala italského nositele pojištění, aby vyhodnotil žalobcovu žádost o započtení doby studia od 1. 9. 1974 do 28. 2. 1987 jako doby pojištění, případně aby vysvětlil, z jakého důvodu dobu studia nelze zohlednit. Žalovaná to však učinila až po vydání napadeného rozhodnutí, které je tak stíženo vadou nedostatečně zjištěného skutkového stavu.
51. Žalovaná se tak v posuzované věci dopustila pochybení, když nedostatečně zjistila skutkový stav stran zaměstnání žalobce v období od 1. 5. 2000 do 31. 12. 2003 a doby pojištění v Itálii v období od 1. 9. 1974 do 28. 2. 1987. Skutkový stav, který žalovaná vzala za základ napadeného rozhodnutí, tak vyžaduje zásadní doplnění.
52. Soud k důkazu neprováděl vysokoškolský diplom, který žalobce doložil k prokázání doby studia, neboť to bude úkolem žalované v dalším řízení.
53. S ohledem na shora uvedené soud napadené rozhodnutí zrušil podle § 76 odst. 1 písm. b) s.ř.s. V souladu s § 78 odst. 4 s.ř.s. zároveň vyslovil, že věc vrací žalované k dalšímu řízení, ve kterém bude žalovaná vázána právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 78 odst. 5 s.ř.s.)
54. O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s.ř.s. Žalobce byl ve věci úspěšný, ale žádné náklady mu nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s.ř.s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 20. října 2025

Mgr. Kateřina Peroutková v. r.
samosoudkyně

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.